

Selhání státní podpory ohrožuje oběti trestných činů

Nedostatečné financování vede k omezení klíčových služeb pro oběti. Jaká jsou řešení?

Praha, 5. září 2024 - Asociace organizací poskytujících pomoc obětem trestných činů (AOSPO) upozorňuje na vážnou krizi v péči o oběti v České republice. Ačkoli se stát zavázal poskytovat obětem potřebnou pomoc, finanční podpora pro nestátní poskytovatele služeb obětem, které tuto pomoc zajišťují, se stále zmenšuje. Tento pokles financování vede k omezení dostupnosti kriticky důležitých služeb, což znamená, že mnoho obětí nedostává podporu, kterou jim stát slíbil a kterou je podle zákona povinen zajistit.

Nedostatek financování ohrožuje zvláště zranitelné oběti¹

Stát má ze zákona povinnost garantovat dostupnost potřebné pomoci pro oběti trestných činů a podporovat nestátní organizace v jejich schopnosti tuto pomoc poskytovat. Tento systém však selhává. **“Meziročně finanční podpora těmto službám klesá. Zatímco v roce 2018 dosahovala výše 12 milionů Kč, v roce 2024 se jednalo o 7,9 milionů Kč a plán pro rok 2025 je stejný.² Na pokrytí služeb potřebovaly v roce 2024 organizace částku 14,2 milionu korun. Stát tak zaplatil potřebné služby pouze zhruba polovině obětem, které na ně mají ze zákona nárok,³ říká Jitka Poláková, ředitelka proFem - centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí. Tento dramatický pokles přímo ovlivňuje schopnost organizací poskytovat obětem služby nezbytné k zamezení sekundární viktimizace. Přes jednání, která organizace vedly s Ministerstvem spravedlnosti, nedochází ke změně.**

Ačkoliv celkový rozpočet ministerstva vzrostl meziročně o **2,812 miliardy Kč⁴**, k navýšení dotačního rozpočtu nestátních poskytovatelů služeb **obětem nedošlo**. **“Přitom zdroje pro financování služeb obětem stát má. Ale protože neví, kolik je zvláště zranitelných obětí, jaké jsou jejich potřeby, jak rozsáhlá a časově náročná je komplexní péče o tyto oběti a zda tomu odpovídají kapacity organizací pracujících s oběťmi trestných činů, dochází k neefektivnímu rozdělování financí a prostředky nejsou směřovány tam, kde jsou nejvíce potřeba,”** říká Veronika Andrtová, zástupkyně ředitelky Dětského krizového centra.

¹ Mezi zvláště zranitelné oběti patří děti, senioři, lidé s hendikepou, oběti znásilnění, obchodu s lidmi či terorismu, oběti předsudečného násilí, domácího násilí a další vybrané skupiny osob.

² Důvodová zpráva k návrhu novely zákona o soudech s soudci (lex Anička) str. 18-19, dostupné zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=243731>

³ Částka 7,9 milionu korun odpovídá zhruba 9 úvazkům poradců pro oběti (vypočítáno jako násobek minimální důstojné mzdy 47 718,- Kč (poradci musí mít VŠ) + paušál 120 000 na zázemí poradny.

V roce 2023 měl **stát k dispozici 493 milionů Kč** z příjmů z tzv. odklonů z trestné činnosti a majetkových trestních sankcí, ale **pouze 18%** těchto prostředků bylo skutečně využito na podporu obětí - z toho **1,8% bylo využito na podporu služeb nestátních organizací**.⁴ *“Při tvorbě zákona o obětech trestných činů předpokládalo samo ministerstvo spravedlnosti roční alokaci pro poskytovatele služeb obětem v rozsahu 50 milionů korun, nejenže jsme se k této částce nikdy ani nepřiblížili, ale její současná úroveň znemožňuje většině zvláště zranitelných obětí čerpat potřebné služby,”* říká Klára Kalibová, ředitelka organizace In IUSTITIA a advokátka.

Podpora, která je pro oběti často nezbytná k překonání traumatu a k obnově důvěry, tak zůstává nedostatečně zajištěna. To má vážné důsledky nejen pro oběti, ale i pro společnost jako celek. Bez včasné, odborné a komplexní pomoci jsou oběti vystaveny dlouhodobým psychickým a fyzickým problémům, což zhoršuje kvalitu jejich života a zvyšuje riziko sociální izolace a ekonomických problémů. Zanedbání podpory obětí navíc vede k vyšším nákladům na zdravotní a sociální péči. Každá jedna koruna investovaná do včasné a kvalitní pomoci může ušetřit státu až deset korun, které by musel vynaložit na řešení dlouhodobých následků.⁵

Potřeba systémové změny: konkrétní kroky k řešení

Systémová změna je nezbytná k zajištění podpory a pomoci obětem trestných činů, v takové podobě, v jaké ji potřebují. Připravovaný návrh zákona, takzvaný“ Lex Anička”, představuje příležitost ke zlepšení, ale momentálně neřeší všechny základní problémy v systému podpory obětí. Proto AOSPO volá po následujících krocích:

1. **Vytvoření komplexní strategie péče o oběti:** Žádáme vládu, aby do plánu nelegislativních prací na následující období zařadila tvorbu Strategie péče o oběti trestných činů, kterou vytvoří ve spolupráci s panelem expertů a expertek. Tato strategie musí být založena na datech, reflektovat reálné potřeby obětí a zahrnovat jak právní, tak psychologickou a sociální podporu.
2. **Posílení spolupráce mezi státem a nestátními organizacemi:** Efektivní koordinace mezi státem a odborníky z nestátních organizací je klíčová pro zlepšení služeb pro oběti. Vytvoření platformy pro spolupráci umožní lepší sdílení informací, zdrojů a zkušeností, což povede k efektivnější a cílenější podpoře obětí.
3. **Zajištění financování služeb pro oběti (poskytování právních informací) z rozpočtu Ministerstva spravedlnosti pro rok 2025:** Žádáme vládu a ministra spravedlnosti, aby pro rok 2025 zajistil dotační alokaci na služby obětem trestných činů (poskytování právních informací), alespoň v rozsahu požadavků z roku 2024, tj. ve výši 14, 2 milionu korun.

⁴ Zdroj žádost o informace ministerstvu spravedlnosti. Vlastní přepočty.

⁵ [Evaluační zpráva zaměřená na efektivitu postupu při podpoře obětí trestné činnosti](#)

- 4. Zajištění přímého využití příjmů z trestných činů pro podporu obětí⁶⁷:** Mnohé finanční prostředky z majetkových trestních sankcí a odklonů z trestné činnosti končí ve státním rozpočtu místo toho, aby byly využity pro oběti. Navrhujeme, aby došlo k novelizaci záměru lex Anička tak,⁷ aby příjmy z majetkových trestních sankcí alokované pro poskytovatele služeb obětem dosahovaly 10%, a současně, aby byly zajištěny z odklonů z trestné činnosti (§ 307,309, 331 trestního řádu).
- 5. Zajištění udržitelného financování:** Současný model, který vyžaduje, aby organizace zajišťovaly 30 % financí z jiných zdrojů, je neudržitelný a omezuje schopnost organizací poskytovat potřebné služby. Spoluúčast poškozených je ze zákona vyloučená. AOSPO apeluje na zavedení modelu, který zajistí plné financování služeb, aby organizace mohly rozvíjet svou činnost a poskytovat podporu všem obětem, které ji potřebují.

Výzva k jednání

AOSPO vyzývá vládu, ministerstvo spravedlnosti, zákonodárce, veřejnost a média aby se aktivně zapojili do podpory obětí trestných činů. Je klíčové, aby stát přijal odpovědnost za financování a rozvoj služeb pro oběti, a zajistil tak, že každý, kdo utrpěl trestným činem, dostane potřebnou pomoc. Přijetí navrhovaných opatření je zásadní pro ochranu práv obětí a zajištění jejich bezpečí a důstojného zacházení.

Asociace organizací poskytujících služby obětem trestných činů, z.s.

Mgr. Jaroslava Chaloupková, ACORUS, z.ú., ředitelka

Bc. Petra Wunschová, Centrum LOCIKA, z.ú., ředitelka

Mgr. Veronika Andrtová, Dětské krizové centrum, z.ú., zástupkyně ředitelky

Mgr. Klára Kalibová, PhD., In IUSTITIA, o.p.s., ředitelka

Bc. Dušan Vaněk, In IUSTITIA, o.p.s., vedoucí sociální pracovník

Mgr. Dagmar Rudická, Persefona, z.s., ředitelka

Bc. Jitka Poláková, proFem - centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o.p.s., ředitelka

Mgr. Jan Müller, Prosapia - společnost pro rodinu, z.ú.

PhDr. Hana Malinová, CSc., ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., ředitelka

Mgr. Barbora Čechová, MBA, THEIA - krizové centrum o.p.s., ředitelka

⁶ Trestní řád předpokládá v rámci tzv. odklonů, tedy takového řešení trestní věci, jejímž výsledkem je podmíněné zastavení trestního stíhání nebo úplné zastavení trestního stíhání, solidární finanční příspěvek pachatelů trestné činnosti ve prospěch obětí trestných činů. Hlavní problém je v zákonném určení finančních prostředků získaných z odklonů, tedy z peněz, o kterých pachatel, poškození i veřejnost věří, že jsou výlučně použity ve prospěch obětí. Trestní řád v § 307, 309 a 331 ukládá použití odklonů výlučně na peněžitou pomoc obětem trestných činů. Pokud není peněžítá pomoc v daném roce rozdělena, stávají se takto získané prostředky příjmem do státního rozpočtu. Jednoduchá legislativní změna by přitom takto získané prostředky z odklonů udržela přímo v rozpočtu rezortu, postačí, pokud zákon určí, že příjmy z odklonů budou využity na činnost subjektů poskytujících pomoc obětem trestných činů či některým dalším osobám. Druhým zdrojem jsou příjmy na základě zákona o použití prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení.

⁷ Lex Anička ovlivní situaci poskytovatelů služeb obětem nejdříve v roce 2027.

Kontakty pro novináře a novinářky

Presskit se všemi podstatnými informacemi, kontakty na mluvčí, tiskovým prohlášením a klientskými kauzistikami k volnému mediálnímu použití je dostupný [zde](#).



Akreditované subjekty a jejich odbornost

Organizace poskytující služby obětem v režimu zákona o obětech trestných činů, tj. právní informace, musí splnit řadu požadavků pro to, aby mohly služby obětem poskytovat. Poradci musí mít vysokoškolské vzdělání, služba musí disponovat odborným garantem s právním vzděláním. Pro případ pochybení a způsobené škody musí být organizace pojištěny. Za účelem standardizace služeb organizace musí mít ministerstvem schválené standardy kvality. Odborní poskytovatelé jsou předmětem odborné i finanční kontroly ze strany Ministerstva spravedlnosti.

Asociace organizací poskytujících pomoc obětem trestných činů, z.s.

Asociace organizací poskytujících služby obětem trestných činů, z.s., vznikla v roce 2016, aby sdružila odborné poskytovatele právních informací aktivní zejména v rezortu Ministerstva spravedlnosti, a poskytla tak platformu pro vyjednávání mezi experty a expertkami reprezentujícími zejména zvláště zranitelné oběti a státem. Cílem Asociace je zviditelnit potřeby a zájmy obětí trestné činnosti a přispět k optimalizaci legislativy a politik vůči nim. V roce 2023 stála Asociace u první kolektivní formalizace spolupráce mezi nestátními poskytovateli služeb obětem a Policejním prezidiem. V současné době se aktivně podílí na optimalizaci přístupu Policie ČR k obětem trestné činnosti. Její členské organizace jsou součástí Pracovní skupiny pro efektivní trestní justici RVLP, Výboru pro práva dítěte RVLP, Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách, a.j.

ACORUS, z.ú. (www.acorus.cz), poskytuje pomoc a podporu osobám ohroženým domácím násilím od roku 1997, a to prostřednictvím registrovaných sociálních služeb odborné sociální poradenství (osobně, telefonní linka, mail), krizová pomoc ambulantní pro děti a krizová pobytová pro ženy a matky s dětmi, azylový dům na neveřejné adrese a akreditovanou službu právní poradenství obětem trestných činů v kontextu domácího násilí. Všem dospělým i dětským klientům a klientkám také zajišťujeme individuální a skupinovou psychologickou podporu. Ročně služby využije kolem 500 osob zasažených domácím násilím. Věnujeme se též vzdělávání odborné i laické veřejnosti, pořádáme preventivní workshopy pro studenty a studentky a realizujeme projekty a benefiční akce s cílem zvýšit informovanost o domácím násilí. Kontakt: info@acorus.cz

Centrum Locika, z.ú. (www.centrumlocika.cz), zahájilo svou činnost v květnu 2015. Jedná se o první takto specializované centrum komplexní odborné péče pro děti zažívající domácí násilí v ČR. Vzniklo na základě dlouholetých zkušeností a vysoké poptávky po těchto službách ze strany rodičů i státních orgánů. Pražský magistrát udělil Centru pověření k sociálně-právní ochraně dětí. Ročně odborníci centra pomohou až 200 dětem a jejich rodinám v přímé péči. V rámci distančních služeb provozuje Centrum LOCIKA poradenský chat pro děti a náctileté a poradenské služby pro rodiče a odborníky. LOCIKA se zabývá dlouhodobě advokací tématu a

snází se o změnu systému péče o ohrožené děti. Realizuje preventivní kampaně a produkuje a distribuuje velké množství preventivních materiálů. Odborníci z Centra školí a vzdělávají v tématu násilí v blízkých vztazích.

Dětské krizové centrum, z.ú. (dále jen DKC, www.dkc.cz) – od roku 1992 se specializuje na prevenci, diagnostiku a terapii syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte nebo jinak ohroženého dítěte. Dále se DKC specializuje na děti vystavené silně traumatizujícímu zážitku (přepadení, dopravní nehoda, úmrtí blízké osoby, šikana včetně kyberšikany aj.). Cílovou skupinu tvoří děti a dospívající ve věku 0 až 18 let, resp. 26 let. Služby jsou určeny dětem i dalším členům rodiny. Působnost je celorepubliková. Dětské krizové centrum poskytuje služby dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách (krizová pomoc, sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi), je zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, je subjektem pověřeným k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a je nestátním zdravotnickým zařízením (specializace – klinická psychologie). Dále poskytuje bezplatné právní poradenství.

In IUSTITIA, o.p.s. (www.in-ius.cz), se od roku 2009 zabývá podporou obětí předsudečné trestné činnosti na celém území ČR. Věnuje se i dalším cílovým skupinám - zvláště zranitelným obětem v Jihomoravském kraji a obětem závažného násilí v Praze. Obětem nabízí komplexní sociální, terapeutickou a právní podporu, včetně zastupování zmocněncem - advokátem a podporu důvěrníkem. Ročně poskytne služby více než 400 lidem. Věnuje se též výzkumům a monitoringu předsudečné trestné činnosti v ČR, vzdělávání odborné veřejnosti (státní zástupci, policie, sociální pracovníci a pracovníce) a advokační činnosti. Aktuálně usilujeme o zlepšení trestního zákoníku (www.chybavzakone.cz). Je zakládající členskou organizací asociace. Kontakt: in-ius@in-ius.cz.

Persefona, z. s. (www.persefona.cz), je nestátní nezisková organizace, která od 1. 3. 2007 poskytuje pomoc obětem domácího násilí, sexuálního zneužívání a znásilnění prostřednictvím služeb odborného sociálního poradenství. Poradenství nabízíme dále osobám, které chtějí pomoci někomu blízkému, zažívajícímu tato příkoří. Obětem a osobám v krizi v souvislosti s problematikou domácího a sexualizovaného násilí poskytujeme právní, psychologické a sociální ambulantní poradenství; socioterapie; doprovod na jednání s úřady, soudy, policií; zastoupení u soudu v odůvodněných případech; zprostředkování návazných služeb; předání kontaktu na jiné odborníky; terénní výjezdy za klientem; terénní práce bez přítomnosti klienta. Pro komplexní řešení problematiky domácího a sexuálního násilí realizujeme také program zaměřený na zvládnutí agrese určený osobám, jež se dopouští násilí ve vztazích. Zde se jedná o ambulantní poradenství a terapii. Dalšími pilíři naší činnosti jsou expertní činnosti a vzdělávání. Vzdělávání a osvětu odborné i laické veřejnosti považujeme za klíčové v rámci prevence domácího násilí. Jako vzdělávací instituce nabízíme řadu akreditovaných kurzů (MPSV), i kurzů na klíč.

profem, o.p.s. (www.profem.cz), je nestátní nezisková organizace, která už 30 let pomáhá obětem domácího a sexuálního násilí najít cestu zpět k plnohodnotnému životu beze strachu. Obětem sexuálního a domácího násilí poskytujeme právní, sociální a psychoterapeutické poradenství. Naše pobočky jsou dostupné ve čtyřech městech České republiky. V lednu 2024 jsme otevřeli první komplexní centrum pro oběti sexuálního násilí v Česku PORT. Věnujeme se také oblasti lobbingu a díky našim dlouholetým zkušenostem umíme pojmenovat nedostatky v systému. S našimi podněty aktivně oslovujeme zákonodárce a usilujeme o změnu legislativy. Nezastavíme se, dokud nevznikne bezpečné prostředí, v němž se obětem dostane spravedlnosti. Další oblast, na kterou se zaměřujeme, je vzdělávání - boříme mýty a společenské předsudky formou osvětových kampaní. Provádíme odborné výzkumy a analýzy.

Školíme ty, kteří jsou s obětí násilí v kontaktu mezi prvními: policii, soudy, lékaře a další odbornice a odborníky.

PROSAPIA, z.ú. (www.new.prosapia-zu.cz), vznikla 2.6.1999. Poskytuje odborné sociální poradenství a pečovatelskou službu. Provozuje nízkoprahové zařízení pro děti a mládež a dětskou skupinku. Organizace je registrována u Krajského úřadu Ústeckého dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. V roce 2013 organizace získala akreditaci Ministerstva spravedlnosti ČR dle zákona 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a od počátku roku 2014 poskytuje bezplatnou specializovanou pomoc obětem trestných činů bez věkového omezení a to poskytováním právních informací, zastoupení zmocněncem, podporou důvěrníkem a zprostředkováním sociálních, psychologických a dalších podobných, pro klienta potřebných, služeb. Poradna pro oběti trestných činů je v Ústeckém kraji jedinou poradnou tohoto druhu v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů na MSp ČR. Ročně poskytne službu více než 200 klientům. Organizace se věnuje také vzdělávacím aktivitám pro laickou i odbornou veřejnost a pořádá přednášky a besedy na školách různého typu zaměřených na problematiku obětí trestných činů. Je zakládající členskou organizací Asociace. Kontakt: j.muller@prosapia-zu.cz (j.pittnerova@prosapia-zu.cz)

ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s. (dále jen R-R) (www.rozkosbezrizika.cz), je nestátní nezisková organizace a také registrované nestátní zdravotnické zařízení v oboru dermatovenerologie. R-R od roku 1992 poskytuje sociální a zdravotní služby osobám (včetně cizinců) ve věku 18 až 64 let, kteří poskytují, poskytovali nebo zvažují poskytovat placené sexuální či erotické služby. R-R poskytuje dvě registrované sociální služby (Odborné sociální poradenství a Terénní programy). Více jak 30 let se snaží pracovníci R-R zlepšovat postavení žen a mužů, kteří nabízejí placené sexuální a erotické služby. Snaží se, aby uměli zacházet s riziky, která jsou s touto činností spojená. Zároveň R-R přispívá k ochraně veřejného zdraví v ČR. Dále také poskytuje terapie, daňové poradenství, právní poradenství a služby Internetové porady R-R. Služby R-R mají celorepublikovou působnost. Kontakt: pr@rozkosbezrizika.cz

THEIA – krizové centrum o.p.s. (www.theia.cz), poskytuje na území Jihočeského kraje pomoc a podporu obětem trestné činnosti od roku 2009. Služby poskytujeme prostřednictvím registrovaných sociálních služeb odborného sociálního poradenství a krizové pomoci a prostřednictvím akreditovaných služeb právní poradenství obětem trestných činů. Pomoc je poskytována ve čtyřech poradnách (České Budějovice, Jindřichův Hradec, Písek a Strakonice), dále pak distanční formou (telefon, email, chat) a je určena pro každého od 15 let. Všem klientkám a klientům nabízíme i individuální psychoterapeutickou podporu. Ročně služby využije kolem 150 osob které byli trestnou činností zasaženi. Pravidelně realizujeme rovněž řadu preventivních programů na základních a středních školách a vzdělávací programy (webináře, semináře, besedy) pro dospělé (laickou i odbornou veřejnost). Kontakt: cechova@theia.cz